

УДК 711.4.01

Г. Є. Кознарська

к. арх., доц. Національний університет «Львівська політехніка»

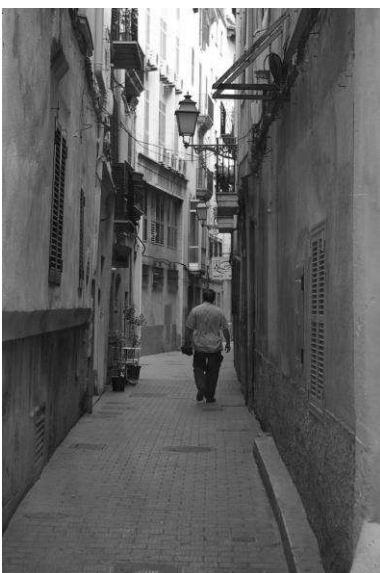
ЗНАЧЕННЯ ВИДОВИХ ПУНКТИВ ДЛЯ СПРИЙНЯТТЯ ОБРАЗУ МІСТА

Анотація: досліджено видові пункти міського простору, виділені принципи їх розташування та встановлено їх значення для сприйняття образу міста.

Ключові слова: містобудівельна композиція, простір міста, видові пункти, оглядові майданчики, багатопланові картини.

Постановка проблеми. Кожне місто має свій образ, характер, стиль життя. Перебуваючи у різних його частинах, можемо отримувати позитивні чи негативні емоції. Ми підсвідомо вибираємо найпривабливіші куточки, з яких відкривається гарний вид, вони стають нам особливо близькими і намагаємось повернутись до них знову. Ці місця стають привабливі для туристів, сприяють створенню образу міста, тому потребують дослідження і вмілого використання.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Композиційні чинники формування простору міста досліджували у своїх працях Лінч К., Зітте К., Цайдлер Э., Вейхерт К., Іконніков А., Кириллова Л., Покровський И., Рожин И., Тіц А., Баранов Н., Посацький Б. та ін. [1-11]. Особливу увагу на видові точки і їх розташування у системі міста звертав польський урбаніст Казімеж Вейхерт у своїй праці «Elementy kompozycji urbanistycznej» [5].

а

б

Рис. 1. Приклад граничного видового пункту, коли вузька вуличка провадить до просторої площі (м.Пальма, Іспанія).

Виклад основного матеріалу.

Серед загальноміської системи видових пунктів необхідно виділити три основні групи: граничні, зовнішні і внутрішні.

Першу групу складають **граничні видові пункти**. Вони знаходяться на межі двох різних просторових середовищ відмінних по формі і змісту. Характерна особливість граничних видових пунктів — це зіткнення відкритого краєвиду із забудованим простором. Граничні видові пункти можна виділити також під час переходу з систем з обмеженою видимістю, проводячи обсерватора тривалий час через бачення лише найближчого оточення — у відкритий простір, змінюючи в різкий спосіб яскравість світла, можливості широкого погляду і того, щоб огорнути споглядання багатьох різноманітних елементів. Прикладом може бути вузька вулиця (рис.1а), яка через деякий час виводить до просторої площі (рис.1б).

Зовнішні пункти — пункти розташовані ззовні досліджуваної просторової системи, з яких можна спостерігати силует або також суму форм, що

а

б

в

Рис. 2. Зовнішні видові пункти: а – Заліщики; б – Славське; в – Ванкувер.

накладаються, які творять уявну оболонку просторової системи. Зовнішні пункти це у першу чергу ті, що знаходяться у відкритому ландшафті, звідки можна бачити у залежності від величини населеного пункту: село, містечко або фрагменти забудови великого міста (рис.2).

Третю і одночасно основну групу видових пунктів, що є елементом аналізу кожної містобудівельної системи, складають **внутрішні видові пункти**, а саме ті, що знаходяться безпосередньому і стислому зв'язку з просторовими фрагментами, частинами більшого просторового середовища містечка або міста. Внутрішні видові пункти щодо зовнішніх пунктів є групою більш складною.

У Європі, окрім оглядових майданчиків, на видових пунктах часто влаштовують кафе або ресторан, даючи можливість обсерватору довший час милуватись навколишнім краєвидом (рис.3).

а

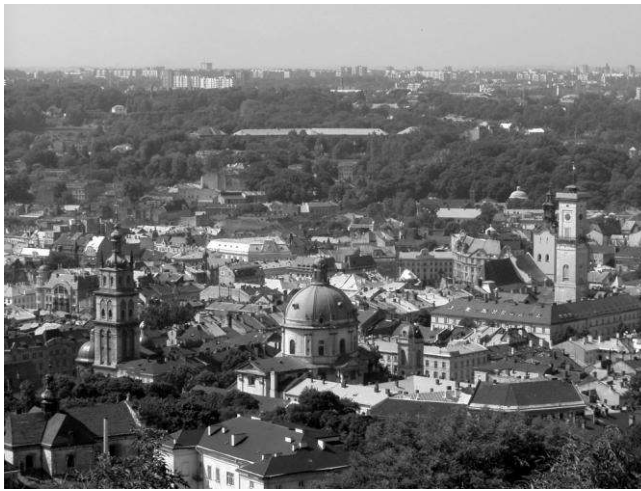
б

Рис. 3. Приклади влаштування ресторану на видовому пункті:
а – Париж; б – Дубаї.

Особливу увагу слід надавати орієнтації точок огляду відносно сторін світу. Адже, проти сонця дивитись не дуже комфортно та й всієї розкоші кольору ми не побачимо, лише силует. Тому краще сприймається картина з майданчиків, розташованих у південній частині міста (рис.4).

Підчас проходження містом, ми оглядаємо систему замкнутих і відкритих просторів, що чергуються з сукупністю багатопланових картин, котрі у свою

чергу, доповнюють загальноміську систему видових пунктів. Ці багатопланові картини можуть підвищити загальне естетичне враження або його погіршити.

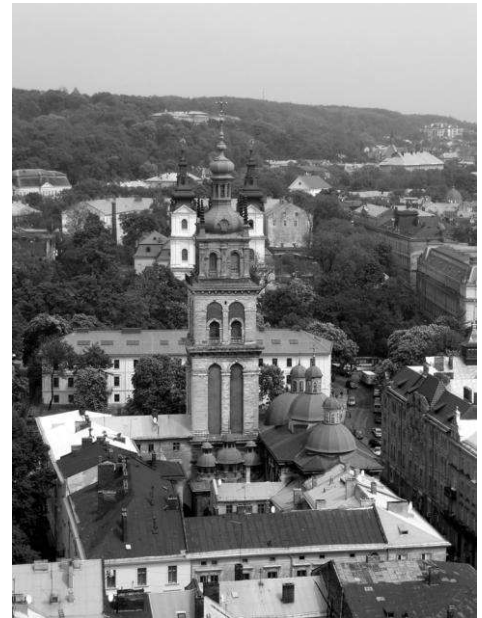
а

б

в

г

Рис. 4. Видові пункти Львова: а – з Високого Замку; б – з парку ім. Б.Хмельницького; в і г – з Ратуші.

Тут слід звертати особливу увагу на форму та поверховість об'єктів, які не розташовані у безпосередній близькості з пунктами огляду, але проглядаються з них — так зване «мертве поле». Такі будівлі можуть спотворити навіть організований простір невідповідною формою (рис. 5а,б,в) або підтримати його спорідненим силуетом (рис. 5г).

При прокладанні туристичних маршрутів, доцільно також враховувати орієнтацію і час доби. У ранковий час уникати піших прогулянок на схід, опівдні — на південь і у вечірній час — на захід.

Особливу увагу слід звертати на видові пункти, розташовані поблизу господарських та комунально-складських територій. Такі території часто створюють непривабливі картини, тому слід передбачати візуальний бар'єр згаданих частин міста.

а

б

в

г

Рис. 5. Приклади будівель, які проглядаються з «мертвого поля»: а і б – центральна частина м.Катовіце; в – Трускавець; г – Франкфурт.

Висновок.

Видові пункти мають важливе значення для сприйняття образу міста. Для підвищення естетичних якостей точок огляду необхідно:

1. Враховувати орієнтацію відносно сторін світу і час огляду, щоб обсерватор міг оглядати кольорову картину, а не лише силует.
2. При забудові територій, які оглядаються — узгоджувати форму з навколишнім середовищем.
3. Звертати увагу на форму та поверховість об'єктів, які потрапляють у «мертве поле» і проглядаються з пунктів огляду.

4. При розташуванні видового пункту поблизу господарських та комунально-складських територій — створювати візуальний бар'єр згаданих частин міста.

Вдале влаштування пунктів огляду, не лише підвищить естетичні якості, виділить індивідуальні риси, характер, покращить сприйняття образу міста в цілому, але й може бути використане для розвитку туристичного бізнесу.

Література

1. Линч К. Совершенная форма в градостроительстве: Пер. с англ. М.: Стройиздат, 1986. 264 с.
2. Линч К. Образ города / Пер. с англ., сост. Иконников А.В. М.: Стройиздат, 1982. 328 с.
3. Зитте К. Художественные основы градостроительства: Пер. с нем. М.: Стройиздат, 1993. — 255 с.
4. Цайдлер Э. Многофункциональная архитектура.— Москва: Стройиздат, 1988.
5. Wejchert Kazimierz. Elementy kompozycji urbanistycznej. — Warszawa: «Arkady», 1984.
6. Иконников А. Архитектура города: эстетические проблемы композиции. — Москва, 1972. — 216 с.
7. Кириллова Л., Покровский И., Рожин И. Композиция в современной архитектуре.— Москва: Стройиздат, 1973.
8. Основы архитектурной композиции и проектирования (под ред. Тица А.). — Киев: «Вища школа», 1976.—256 с.
9. Баранов Н. Силуэт города.— Л.: Стройиздат Ленингр. отд-ние, 1980. — 184 с.
10. Посацький Б.С. Формування архітектурного образу міста. Навчальний посібник. — Львів, 1993.— 108 с.
11. Посацький Б. Простір міста і міська культура (на зламі ХХ-ХХІ ст.) — Львів: НУ «Львівська політехніка», 2007.— 208 с.

Annotation

The article researched viewpoint of urban space highlighted the principles of their location and established their importance for the perception of the image of the city.

Аннотация

Исследованы видовые точки городского пространства, выделены принципы их расположения и установлено их значение для восприятия образа города.